

CONSILIUM

EL

Σένγκεν

*Η πύλη προς την ελεύθερη
κυκλοφορία στην Ευρώπη*

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2013

Πίνακας περιεχομένων

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ	2
ΜΕΤΡΑ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ	2
— Εσωτερικά σύνορα	2
— Εξωτερικά σύνορα	3
— SIS (Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν)	4
ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ	5
ΘΕΩΡΗΣΕΙΣ	6
ΑΣΥΛΟ	7
ΧΑΡΤΗΣ ΣΕΝΓΚΕΝ	8

Το παρόν φυλλάδιο έχει συνταχθεί από τη Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου και έχει ενημερωτικό και μόνο σκοπό. Για οποιαδήποτε πληροφορία σχετικά με το Συμβούλιο μπορείτε να επισκεφθείτε τον ακόλουθο ιστοχώρο:

www.consilium.europa.eu

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2013

Επιτρέπεται η αναπαραγωγή εφόσον αναφέρεται η πηγή.

Το Σένγκεν, χωριό στο νότιο άκρο του Λουξεμβούργου επί του ποταμού Μοζέλα, έχει καταστεί συνώνυμο της κατάργησης των εσωτερικών συνοριακών ελέγχων και της ελεύθερης κυκλοφορίας στην Ευρώπη. Η εξέλιξη του χώρου Σένγκεν ήταν σταδιακή:

- * Ο χώρος Σένγκεν ιδρύθηκε στις 14 Ιουνίου 1985, όταν πέντε χώρες (Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Κάτω Χώρες και Λουξεμβούργο) υπέγραψαν τη συμφωνία του Σένγκεν.
- * Πέντε χρόνια αργότερα, η σύμβαση του Σένγκεν καθόρισε τον τρόπο με τον οποίο θα εφαρμοζόταν στην πράξη η κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα. Θέσπισε επίσης σειρά αντισταθμιστικών μέτρων αναγκαίων για την ενίσχυση των ελέγχων στα εξωτερικά σύνορα, τον καθορισμό διαδικασιών για την έκδοση ομοίμορφων θεωρήσεων, την ανάληψη δράσεων για την καταπολέμηση του λαθρεμπορίου ναρκωτικών και τη δημιουργία κοινού συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών, του «Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν» (SIS).
- * Η κατάργηση των συνοριακών ελέγχων που ισχύει σήμερα άρχισε στις 26 Μαρτίου 1995, όταν επτά χώρες (οι πέντε αρχικές μαζί με την Πορτογαλία και την Ισπανία) κατήργησαν τους ελέγχους στα εσωτερικά σύνορά τους.
- * Έκτοτε, ο χώρος Σένγκεν επεκτάθηκε σταθερά και σήμερα περιλαμβάνει το Βέλγιο, την Τσεχική Δημοκρατία, τη Δανία, τη Γερμανία, την Εσθονία, την Ελλάδα, την Ισπανία, τη Γαλλία, την Ιταλία, τη Λετονία, τη Λιθουανία, το Λουξεμβούργο, την Ουγγαρία, τη Μάλτα, τις Κάτω Χώρες, την Αυστρία, την Πολωνία, την Πορτογαλία, τη Σλοβενία, τη Σλοβακία, τη Φινλανδία, τη Σουηδία και τέσσερις χώρες που δεν είναι μέλη της ΕΕ: την Ισλανδία, τη Νορβηγία, την Ελβετία και το Λιχτενστάιν.
- * Στο μέλλον, με την πλήρη ένταξη της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας στον χώρο Σένγκεν, θα περιλαμβάνει 28 ευρωπαϊκές χώρες.
- * Τρία κράτη μέλη της ΕΕ (Ηνωμένο Βασίλειο, Ιρλανδία και Κύπρος) δεν αποτελούν μέρος του χώρου Σένγκεν, μολονότι συμμετέχουν σε ορισμένους από τους κανόνες του.
- * Η Κροατία, η οποία θα ενταχθεί στην ΕΕ το 2013, θα ενταχθεί πλήρως στο Σένγκεν μετά την ολοκλήρωση της προετοιμασίας και τη λήψη της αναγκαίας απόφασης του Συμβουλίου.

Κάθε χώρα Σένγκεν αξιολογείται τακτικά, προκειμένου να εξασφαλίζεται η ορθή εφαρμογή των συμπεφωνημένων κανόνων από όλους.

Η κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα έχει συνέπειες για άλλους τομείς πολιτικής, όπως η αντιμετώπιση του διασυνοριακού εγκλήματος, η διασυνοριακή μετακίνηση, το διασυνοριακό εμπόριο και η διασυνοριακή δικαιοσύνη. Ως εκ τούτου, οι κανόνες του χώρου Σένγκεν δεν αφορούν μόνο την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, αλλά επίσης τις θεωρήσεις, το άσυλο και την αστυνομική, τελωνειακή και δικαστική συνεργασία.

© Fotolia

Flight	Arriving From
BL 6537	BRUSSELS
HJ 7365	FRANKFURT
KA 9538	MOSCOW
LR 7639	VIENNA
CU 6482	MUNICH
TR 7935	AMSTERDAM
VA 9675	ATHENS

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

* Η ελεύθερη κυκλοφορία στον χώρο Σένγκεν αποτελεί δικαίωμα όχι μόνο για περισσότερο από μισό δισεκατομμύριο ευρωπαίους πολίτες, αλλά και για όλους τους υπηκόους τρίτων χωρών που βρίσκονται νόμιμα στον χώρο Σένγκεν. Οι αλλοδαποί που διαμένουν στον χώρο απολαμβάνουν του εν λόγω δικαιώματος χωρίς να χρειάζονται θεωρήσεις, εφόσον ισχύει η άδεια διαμονής τους. Οι αλλοδαποί που ταξιδεύουν εντός του χώρου Σένγκεν μπορούν να ταξιδεύουν ελεύθερα για χρονικά διαστήματα που δεν υπερβαίνουν τις 90 ημέρες εντός ενός εξαμήνου.

* Ως ελεύθερη κυκλοφορία νοείται: καμία αναμονή σε αεροδρόμια, σε θαλάσσια ή χερσαία σύνορα και κανένας πλέον έλεγχος στα εσωτερικά σύνορα. Οι υποδομές ελέγχου, όπως οι θάλαμοι των συνοριοφυλάκων, και οι λοιποί φυσικοί φραγμοί έχουν αφαιρεθεί.

* Ωστόσο, κάθε συμμετέχουσα χώρα έχει το δικαίωμα να προβαίνει σε ελέγχους προσώπων και να διεξάγει τελωνειακούς ελέγχους οπουδήποτε εντός της εθνικής της επικράτειας στο πλαίσιο των καθημερινών εργασιών του αστυνομικού, τελωνειακού και μεταναστευτικού ελέγχου. Οι έλεγχοι αυτοί καλύπτουν φάσμα που εκτείνεται, για παράδειγμα, από την οδική κυκλοφορία έως την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος.

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Εσωτερικά σύνορα

* Οι όμορες χώρες συνεργάζονται στενά και έχουν το δικαίωμα να διεξάγουν κοινές επιχειρήσεις και ελέγχους και στις δύο πλευρές των κοινών συνόρων τους. Παραδείγματα περιλαμβάνουν ελεγχόμενες παραδόσεις ναρκωτικών καθώς και κοινές αστυνομικές περιπολίες.

* Τα όργανα επιβολής του νόμου μπορούν επίσης να πραγματοποιούν διασυνοριακές παρακολουθήσεις και διώξεις στο έδαφος όμορων κρατών μελών, για παράδειγμα, όταν ένας ύποπτος για διάπραξη εγκληματικής ενέργειας προσπαθεί να διαφύγει από την αστυνομία ενός κράτους διασχίζοντας τα σύνορα όμορης χώρας.

* Στην περίπτωση σοβαρής απειλής για τη δημόσια τάξη ή την εσωτερική ασφάλεια, ένα κράτος μέλος μπορεί να επαναφέρει κατ' εξαίρεση τους συνοριακούς ελέγχους σε όλα ή σε ορισμένα σημεία των εσωτερικών του συνόρων για περιορισμένο χρονικό διάστημα που δεν μπορεί να υπερβαίνει τις 30 ημέρες. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι η φιλοξενία μεγάλων αθλητικών εκδηλώσεων που μπορούν να προκαλέσουν κίνδυνο ασφάλειας.

© Frontex

Εξωτερικά σύνορα

- * Τα εξωτερικά σύνορα του χώρου Σένγκεν έχουν μήκος άνω των 50 000 χλμ. (το 80 % περίπου είναι θαλάσσια σύνορα και το 20 % χερσαία) και περιλαμβάνουν εκατοντάδες αερολιμένες και θαλάσσιους λιμένες, καθώς και χερσαία σημεία διέλευσης των συνόρων.
- * Κάθε κράτος Σένγκεν είναι υπεύθυνο για τον έλεγχο στα εξωτερικά σύνορά του. Τα πρότυπα και το επίπεδο ελέγχου είναι τα ίδια σε όλα τα σημεία διέλευσης των εξωτερικών συνόρων του χώρου Σένγκεν, ανεξαρτήτως της τοποθεσίας τους. Οι κοινοί κανόνες ορίζονται στον «κώδικα συνόρων του Σένγκεν».
- * Το 2005 συστάθηκε και άρχισε να λειτουργεί ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για τη Διαχείριση της Επιχειρησιακής Συνεργασίας στα Εξωτερικά Σύνορα (Frontex) ⁽¹⁾. Ο οργανισμός αυτός έχει ως κύριο ρόλο να συμπληρώνει τα εθνικά συστήματα διαχείρισης των συνόρων των κρατών μελών που συμμετέχουν στον χώρο Σένγκεν, προωθώντας την ολοκληρωμένη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων και συντονίζοντας την επιχειρησιακή συνεργασία σε επίπεδο ΕΕ. Στόχος του είναι η ενίσχυση της ασφάλειας στα εξωτερικά σύνορα του χώρου Σένγκεν.
- * Συνοριοφύλακες μιας χώρας μπορούν να αποσπώνται σε άλλη χώρα προκειμένου να συμμετέχουν σε κοινές επιχειρήσεις και να παρέχουν στήριξη σε κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες πιέσεις.
- * Σύμφωνα με τους κανόνες της ΕΕ σχετικά με την τοπική διασυνοριακή κυκλοφορία στα εξωτερικά σύνορα, αρκετά κράτη Σένγκεν έχουν συνάψει με όμορες τρίτες χώρες διμερείς συμφωνίες που προβλέπουν τη χορήγηση άδειας τοπικής διασυνοριακής κυκλοφορίας, με σκοπό τη διευκόλυνση της κυκλοφορίας αυτής, καθώς και του εμπορίου, των κοινωνικών και πολιτιστικών ανταλλαγών και της περιφερειακής συνεργασίας.

© ORIS-MULTIMEDIA DPTO AUDIOVISUALES

⁽¹⁾ www.frontex.europa.eu

SIS (Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν)

- * Ένα από τα πιο σημαντικά αντισταθμιστικά μέτρα για την κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα είναι το SIS (¹). Το SIS είναι μια κοινή βάση δεδομένων για τις αρχές που είναι αρμόδιες για τα σύνορα και τη μετανάστευση καθώς και για τις αρχές επιβολής του νόμου των συμμετεχόντων κρατών. Οι αρχές μπορούν να έχουν πρόσβαση στο σύστημα αυτό στα σύνορά τους, εντός της εθνικής τους επικράτειας και στα προξενεία τους στο εξωτερικό. Στο SIS εφαρμόζονται ειδικοί αυστηροί κανόνες για την προστασία των δεδομένων.
- * Τον Αύγουστο του 2012, το SIS περιελάμβανε περισσότερα από 44 εκατομμύρια καταχωρίσεις σχετικά με:

πρόσωπα (περισσότερες από 1 εκατομμύριο καταχωρίσεις)

- στα οποία δεν επιτρέπεται η είσοδος και η παραμονή στον χώρο Σένγκεν (77 %),
- που πρέπει να συλληφθούν (ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης) (4 %),
- που αγνοούνται (6 %),
- που έχουν κληθεί να εμφανιστούν ενώπιον δικαστικής αρχής (9 %),
- για διακριτική παρακολούθηση ή ειδικό έλεγχο (4 %),

και

απολεσθέντα ή κλεμμένα αντικείμενα (σχεδόν 43 εκατομμύρια καταχωρίσεις προκειμένου να κατασχεθούν ή να χρησιμοποιηθούν ως αποδεικτικά στοιχεία σε ποινικές διαδικασίες:

- κενά ή εκδοθέντα έγγραφα (86 %), π.χ. διαβατήρια, ταυτότητες, άδειες οδήγησης, άδειες διαμονής, ταξιδιωτικά έγγραφα, έγγραφα οχήματος,
- οχήματα και πινακίδες κυκλοφορίας (12 %),
- πυροβόλα όπλα (1 %) και
- τραπεζογραμμάτια (λιγότερο από 1 %).

- * Το 2011 προέκυψαν περισσότερες από 110 000 «θετικές απαντήσεις»: εντοπίστηκαν περίπου 80 000 πρόσωπα και 30 000 αντικείμενα, μεταξύ των οποίων περισσότερα από 16 000 κλεμμένα οχήματα. Τούτο σημαίνει ότι καθημερινά προκύπτουν πλέον των 300 θετικών απαντήσεων (στις οποίες περιλαμβάνονται 44 κλεμμένα οχήματα κατά μέσον όρο ημερησίως).

© ORIS-MULTIMEDIA DPTO AUDIOVISUALES

ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

- * Οι χώρες Σένγκεν εφαρμόζουν ορισμένους ειδικούς κανόνες για διευκόλυνση των διαδικασιών σχετικά με την αμοιβαία δικαστική συνεργασία. Η συνεργασία αυτή περιλαμβάνει την αρχή *ne bis in idem*, ώστε να μην μπορεί ένα πρόσωπο να διώκεται και να τιμωρείται ποινικά δύο φορές για την ίδια πράξη σε διαφορετικά κράτη του χώρου Σένγκεν. Οι περισσότερες από τις αρχικές διατάξεις Σένγκεν για την αστυνομική και τη δικαστική συνεργασία έχουν ενσωματωθεί σε πράξεις της ΕΕ που εφαρμόζονται σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ.

© Fotolia

ΘΕΩΡΗΣΕΙΣ

- * Κοινή θεώρηση Σένγκεν χορηγείται σε αλλοδαπούς που επισκέπτονται τον χώρο Σένγκεν και που υπόκεινται στην υποχρέωση θεώρησης δυνάμει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 539/2001. Η θεώρηση παρέχει τη δυνατότητα ελεύθερης κυκλοφορίας σε όλη την επικράτεια Σένγκεν κατά τη διάρκεια της ισχύος της. Η περίοδος αυτή δεν μπορεί να υπερβαίνει τις 90 ημέρες. Η παραμονή άνω των 90 ημερών καθώς και η διαμονή στις χώρες Σένγκεν διέπονται από τις εθνικές νομοθεσίες.
- * Το 2011 εκδόθηκαν πλέον των 12 εκατομμυρίων θεωρήσεων Σένγκεν σε παγκόσμιο επίπεδο. Ο αριθμός των θεωρήσεων μακράς διάρκειας (για παραμονή άνω των 90 ημερών) που εκδόθηκαν από τις χώρες Σένγκεν υπερέβη, συγκριτικά, μόλις το 1 εκατομμύριο.
- * Τα κράτη Σένγκεν συνεργάζονται προκειμένου να διευκολύνουν τους αιτούντες να υποβάλλουν τις αιτήσεις τους για τη χορήγηση θεώρησης Σένγκεν στις χώρες ή τις περιφέρειες όπου διαμένουν.
- * Όλα τα προξενία των χωρών Σένγκεν σε όλο τον κόσμο εφαρμόζουν τους ίδιους κανόνες για την έκδοση θεώρησης.
- * Το VIS (Σύστημα Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις), που συνδέει τα κράτη μέλη και τα εξωτερικά σημεία συνοριακής διέλευσης σε μια κοινή βάση δεδομένων, άρχισε να λειτουργεί τον Οκτώβριο του 2011 και σταδιακά εξαπλώθηκε για να καλύπτει όλες τις περιοχές του κόσμου. Το σύστημα διευκολύνει την επεξεργασία των αιτήσεων θεώρησης στα προξενία των κρατών Σένγκεν σε όλο τον κόσμο και συμβάλλει στον αποτελεσματικότερο έλεγχο των εξωτερικών συνόρων.

© Fotolia

© Fotolia

© ORIS-MULTIMEDIA DPTO AUDIOVISUALES

© Fotolia

ΑΣΥΛΟ

- * Το 2011 τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ, μαζί με τη Νορβηγία και την Ελβετία, εξέδωσαν αθροιστικά περισσότερες από 302 000 πρωτοβάθμιες αποφάσεις σχετικά με αιτήσεις παροχής ασύλου. Οι αποφάσεις αυτές ήταν θετικές περίπου κατά το ένα τέταρτο και απορριπτικές κατά τα τρία τέταρτα.
- * Για τον καθορισμό του κράτους που είναι αρμόδιο για την εξέταση μιας αίτησης παροχής ασύλου, υπάρχει μηχανισμός (κανονισμός του Δουβλίνου), ώστε να αποτρέπεται η υποβολή πολλαπλών αιτήσεων ασύλου από το ίδιο πρόσωπο σε διάφορες χώρες Σένγκεν και να αποφεύγεται ο κίνδυνος να μην εξετάζει τις εν λόγω αιτήσεις καμιά από τις χώρες αυτές. Για το σκοπό αυτό έχει δημιουργηθεί μια βάση δεδομένων για την ανταλλαγή δακτυλικών αποτυπωμάτων (Eurodac).
- * Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συνεχίζει τις εργασίες του που αποσκοπούν στη θέσπιση ενός Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος για το Άσυλο (ΚΕΣΑ). Προς τον σκοπό αυτό, τα ισχύοντα νομικά μέσα της ΕΕ στον τομέα του Ασύλου πρέπει να εκσυγχρονιστούν ούτως ώστε να βελτιωθεί η εναρμόνιση και να ενισχυθεί η αλληλεγγύη μεταξύ κρατών μελών. Πρέπει επίσης να ενισχυθεί η συνεργασία στην πράξη μέσω της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Υποστήριξης για το Άσυλο, η οποία ιδρύθηκε το 2010.

© Fotolia

ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΕ ΠΟΥ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΣΕΝΓΚΕΝ (*)

- 1995: Βέλγιο – Γαλλία – Γερμανία – Λουξεμβούργο – Κάτω Χώρες – Πορτογαλία – Ισπανία
1997: Αυστρία – Ιταλία
2000: Ελλάδα
2001: Δανία – Φινλανδία – Σουηδία
2007: Εσθονία – Λετονία – Λιθουανία – Μάλτα – Ουγγαρία – Πολωνία – Σλοβακία – Σλοβενία – Τσεχική Δημοκρατία

ΚΡΑΤΗ ΕΚΤΟΣ ΤΗΣ ΕΕ ΠΟΥ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΣΕΝΓΚΕΝ (*)

- 2001: Ισλανδία – Νορβηγία
2008: Ελβετία
2011: Λιχτενστάιν

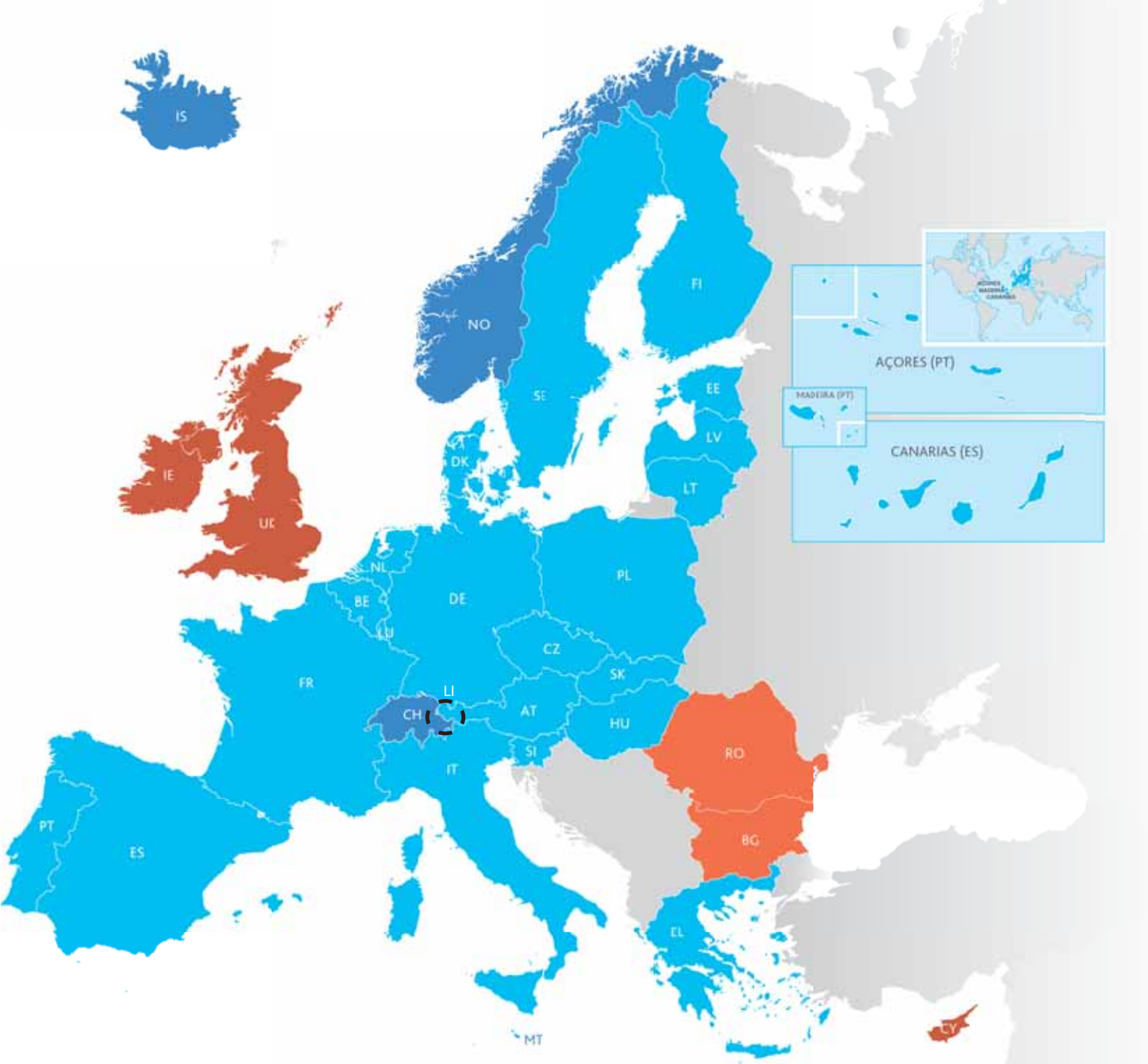
ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΕ ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΣΕ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΗΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΣΕΝΓΚΕΝ (*)

Βουλγαρία – Ρουμανία

ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΕ ΠΟΥ ΔΕΝ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΣΕΝΓΚΕΝ (*)

Ηνωμένο Βασίλειο – Ιρλανδία – Κύπρος

* Οκτώβριος 2012

LI : Λιχτενστάιν

Rue de la Loi/ Wetstraat 175
1048 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË
Tel. +32 22816111

www.consilium.europa.eu

■ Υπηρεσία Εκδόσεων

doi:10.2860/26241
ISBN 978-92-824-3822-0

